

Mūzikas terapijas iespējas darbā ar autisma un autisma spektra pacientiem. Gadījuma analīze

Ineta Heinsberga

*Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas fakultāte,
Maģistra studiju programma "Mākslas terapija", Latvija*

Ievads. Autisms ir multifaktoriāla slimība, bet daudzas ģenētiskas slimības agrīnā vecumā primāri var manifestēties ar autisku uzvedību, valodas attīstības aizturi vai regresu un garīgu atpalicību. (Autisms un autiska spektra traucējumi. Ieskats teorijā un praksē. / Sast. A. Vabale. – Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte, 2008. – 18. lpp.). Klasiskais autisms (Kannera sindroms) ir agrīns, komplekss psihiskās attīstības traucējums, kurš sākas un tiek diagnosticēts bērniem līdz trīs gadu vecumam [Bailey, et al., 1996; Risch, et al., 1999]. Pēc EK datiem klasiskā autisma sastopamība: 3,3–16 : 10 000. Autiskā spektra traucējumi: 30–63 : 10 000. Par Latviju statistikas datu nav, bet, pamatojoties uz vidējo sastopamības biežumu, Latvijā varētu būt aptuveni 11 500 cilvēku ar autismu un AST. Pacientiem ar autismu un AST raksturīgā traucējumu triāde ir komunikācijas, sociālās saskarsmes un izteiles problēmas. Raksturīgas arī šaura diapazona atkārtoto darbības. MT ir viena no mākslu terapijas specializācijām, kurā klienti vai pacienti daudzveidīgo veselības un sociālo problēmu risināšanai un pārvarēšanai individuāli vai grupā terapeitiskās vides un terapeitisko attiecību kontekstā izmanto mūziku un tās izteiksmes līdzekļus, muzicēšanas tehnikas un darbības domu, priekšstatu, pārdzīvojumu, jūtu, emociju, vajadzību, problēmu utt. izpaušmei un refleksijai, lai nonāktu pie izmaiņām emocionālajā stāvoklī un domāšanas veidā, pie pilnīgākas fiziskas, emocionālas, sociālas integrācijas (pēc Latvijas Mākslu terapijas asociācijas definīcijas). Pasaules pieredze rāda, ka MT, kas ietver dažādas zinātniski pamatotas mūzikas terapijas koncepcijas [Schumacher K., Alvin J., Olfield A., et al.], tiek izmantota veselības aprūpē autisma un autisma spektra pacientu fizisku un garīgu attīstības traucējumu korekcijai [Wigram T. & De Backer J. *Clinical Applications of Music Therapy in Psychiatry*, 2003. u. c.). Vadoties pēc K. Šumaheres izstrādātās pakāpeniskās 6 modu sistēmas darbā ar autisma un autisma spektra pacientiem (Schumacher K., & Calvet C. *Synchronisation. Musiktherapie bei Kindern mit Autismus*, 2008), kā arī atbilstoši T. Vigrāma pieredzei (*Improvisation: Methods and Techniques for Music Therapy Cl.*, 2004), kur IMT pamatkoncepts ir mūzikas tehniku un terapeitisko metožu integrācija, sastopot pacientu / klientu viņa vajadzībās, Latvijas aprūpes un sociālās rehabilitācijas centrā (ASRC) tika veikti novērojumi pacientēs ar autismu (F84.0) uzvedības un komunikācijas dinamikā MT sesijās 3 gadu gaitā. Fiksēts pēdējā sadarbības posma 10 MT sesiju cikls, novērojot pacientes komunikatīvo aktivitāšu dinamiku IMT kontekstā.

Darba mērķis. Atklāt MT iespējas darbā ar pacientiem, kurai ir autisms (F84.0).

Materiāls un metodes. Eksperta slēdziens. Novērojumi 3 gadu MT procesā. 10 mūzikas terapijas sesiju cikls improvizācijas kontekstā darbā ar pacientiem ar F84.0. Fiksēto SFK kategoriju analīze dinamikā saistībā ar pacientes mūzikas improvizācijām.

Rezultāti. Pacientes ar F84.0 iesaiste IMT 10 mūzikas terapijas sesiju ciklā komunikatīvo aktivitāšu izmaiņu kontekstā fiksēto SFK kategoriju dinamikas analīzē.

Secinājumi. Veicot brīvas un strukturētas muzikālas improvizācijas, vokālu un instrumentālu muzikālu aktivitāšu formā tiek rosināta pacientēs ar F84.0 komunikatīvo un sadarbības spēju attīstība, par ko liecina novērotā pozitīvā dinamika pacientes muzikālajā iesaistē.